

Rapport

h2>Klacht

Verzoekster klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht haar op 23 maart 2007 op hardhandige wijze hebben aangehouden.

Verzoekster klaagt er verder over dat een ambtenaar van het regionale politiekorps Utrecht nadat verzoekster op 23 maart 2007 was aangehouden, heeft gezegd: "Jij zeurt over artrose. Er sterven dagelijks mensen aan kanker.", of woorden van gelijke strekking.

Verzoekster klaagt er ten slotte over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht haar langer dan de toegestane wettelijke termijn voor verhoor hebben vastgehouden.

Beoordeling

Algemeen

1. Op vrijdag 23 maart 2007 betrad verzoekster omstreeks 10:30 uur het pand van een maatschappelijke instelling (stichting X) in Utrecht omdat zij zich, naar haar zeggen, niet goed voelde.
2. Aangezien verzoekster pas op maandag 26 maart 2007 een afspraak had met een maatschappelijk werker M. van de instelling, werd haar door M. verzocht om het pand te verlaten. Verzoekster gaf hier geen gehoor aan. M. nam contact op met de huisarts van verzoekster. De huisarts adviseerde M. om de politie te bellen indien verzoekster bleef volharden in haar weigering om het pand te verlaten. M. besloot na overleg met haar collega K. om verzoekster nog even in het pand te laten.
3. Na verloop van tijd zag K. dat verzoekster nog steeds in het pand aanwezig was en hevig zat te huilen. Omdat dit volgens M. en K. vervelend was voor de overige aanwezige bezoekers, besloten zij omstreeks 12:30 uur de hulp van de politie in te roepen. K. deelde daarna aan verzoekster mee dat de politie was gebeld en zag vervolgens dat verzoekster de trap oprende naar de eerste verdieping, een werkkamer binnenging, op de grond plaatsnam en weer hevig begon te huilen.
4. Omstreeks 12:45 uur kwamen politieambtenaren HO, FR, JO en JK van het regionale politiekorps Utrecht ter plaatse. Politieambtenaar JK bleef bij de hoofdingang staan. Medewerkster K. deelde aan de politieambtenaren mee dat zij werkzaam was bij de stichting X en dat deze stichting mensen helpt met hun lichamelijke en/of geestelijke beperkingen. Verder deelde ze mee dat verzoekster het gebouw was binnengelopen en bij de receptie een gesprek had aangevraagd. Ten slotte deelde K. mee wat er daarna was gebeurd (zie punten 2. en 3.). K. liep vervolgens met politieambtenaren HO, FR en JO naar verzoekster die zich nog steeds in de werkkamer op de eerste verdieping bevond. K. verzocht verzoekster een aantal keren om weg te gaan. Verzoekster reageerde daar niet

op. Politieambtenaar FR probeerde met verzoekster in gesprek te komen. Verzoekster probeerde dit te ontwijken door weg te lopen en zei: "Ik ben bang, niet aan me zitten, ik wil niet dat mannen aan me zitten".

5. De vrouwelijke politieambtenaar HO sprak verzoekster meerdere malen aan en hoopte daarmee te bereiken dat verzoekster, nu zij door een vrouwelijke politieambtenaar werd aangesproken, daar positief op zou reageren. Verzoekster reageerde daar niet op. Politieambtenaar HO vroeg vervolgens aan K. of zij aan verzoekster wilde vragen dan wel vorderen het pand te verlaten. K. liep daarop naar verzoekster en zei tweemaal tegen verzoekster: "Ik wil dat je nu weg gaat!". Verzoekster reageerde niet waarop politieambtenaar FR tegen verzoekster zei: "loop maar met die vrouw (K.) mee".

6. Omdat verzoekster het pand nog steeds niet verliet, pakte politieambtenaar HO haar bij haar arm beet. Verzoeksters spieren spanden zich op dat moment aan. Politieambtenaar FR ondersteunde bij de aanhouding van verzoekster. Nadat de beide politieambtenaren verscheidene malen tegen verzoekster hadden gezegd dat zij moest meelopen, merkten zij dat verzoekster daar niet op reageerde en niet meewerkte aan haar aanhouding.

7. Politieambtenaar HO legde bij verzoekster fysiek een 'armklem' aan en bracht haar vervolgens naar de grond waarbij zij op haar buik werd gelegd. Verzoekster bewoog met haar rechterbeen in de richting van de politieambtenaren JO en FR. Politieambtenaar HO bracht vervolgens een beenklem aan bij verzoekster. Deze aanhouding vond om 13:01 uur plaats.

8. Nadat verzoekster fysiek onder controle was gebracht, werd zij geboeid en vervolgens met een politieauto naar het politiebureau vervoerd. Tijdens de overbrenging naar het politiebureau klaagde verzoekster over pijn. Politieambtenaar HO reageerde daarop dat verzoekster niet zo mocht klagen over de boeien, die volgens verzoekster te strak zaten. Volgens de lezing van verzoekster zei HO tegen haar: "Jij zeurt over artrose? Er sterven dagelijks mensen aan kanker." of woorden van gelijke strekking.

9. Verzoekster werd om 13:25 uur op het politiebureau voorgeleid aan een hulpofficier van justitie.

10. Nadat verzoekster een papieren overall had gekregen en in een observatiecel was geplaatst, nam politieambtenaar HO telefonisch contact op met de huisarts van verzoekster. HO verzocht de huisarts om, gelet op de geestelijke toestand van verzoekster, naar het politiebureau te komen. De huisarts weigerde te komen. De huisarts deelde aan politieambtenaar HO mee dat zij het medisch verantwoord vond om verzoekster naar huis te laten gaan. Vervolgens belde HO de crisisdienst met het verzoek naar het politiebureau te komen. Een medewerkster van de crisisdienst deelde daarop aan HO mee dat er, gezien de drukte bij de crisisdienst, na overleg contact zou worden opgenomen met de politie.

11. Verzoekster werd om 15:45 uur verhoord.

12. Om 21:49 uur werd verzoekster, nadat een psychische beoordeling door medewerkers van de crisisdienst had plaatsgevonden, door de politie in vrijheid gesteld.

13. Naar aanleiding van het optreden van politieambtenaar HO diende verzoekster een klacht in bij de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht. De korpsbeheerder verklaarde verzoeksters klachten niet gegrond. Verzoekster kon zich niet met deze beslissing verenigen en wendde zich tot de Nationale ombudsman met de navolgende klachten.

I. Ten aanzien van de hardhandige aanhouding

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat politieambtenaren haar hardhandig hebben aangehouden.

2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. Voor de motivering van zijn standpunt verwees hij naar het advies van de Commissie voor de politiekklachten politie regio Utrecht (verder: de Commissie voor de politiekklachten) dat was opgesteld tijdens de interne behandeling van de klacht door de politie en de conclusies zoals verwoord in de brief die de plaatsvervangend korpschef namens de korpsbeheerder op 17 december 2007 aan verzoekster had gestuurd. De Commissie voor de politiekklachten stelde dat verzoekster voorafgaand aan haar aanhouding zeer wel mogelijk een epileptische aanval had gehad. De Commissie voor de politiekklachten was verder van oordeel dat uit het klachtdossier niet was op te maken dat politieambtenaar HO en de medewerkers van de instelling de epileptische aanval hebben herkend en het gedrag van verzoekster daarom als verzet tegen haar aanhouding hebben opgevat. De politieambtenaren mochten er daarentegen, gelet op de omstandigheden, wel van uitgaan dat verzoekster zich tegen haar aanhouding verzette. De korpsbeheerder achtte daarom het door de politieambtenaren toegepaste geweld proportioneel.

3. Verzoekster liet in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten dat zij, naar haar zeggen, tijdens het incident in de eindfase van een epileptische aanval had verkeerd en daardoor gedesoriënteerd was geweest. Volgens verzoekster schuiven bij een dergelijke aanval haar hersenen heen en weer en spannen haar spieren zich samen. Volgens verzoekster kan zij dan niet precies goed reageren op wat men zegt of wat men dan met haar doet. Volgens verzoekster kan zij dan wel alles horen en voelen. Dat is volgens haar niet fijn omdat zij dan niet in staat zou zijn om op haar omgeving te reageren. Volgens verzoekster zijn haar spieren altijd strak omdat zij, naar haar zeggen, spierreuma heeft en daardoor stijf is in haar spieren en gewrichten. Door de pijn en epilepsie spannen haar spieren zich aan. Volgens verzoekster spant ze haar spieren niet bewust aan maar spannen ze aan bij epilepsie. Volgens verzoekster

werd zij in haar rug aangevallen, meegesleept en een eind verderop hardhandig op de grond gegooid. Volgens verzoekster zou een vrouwelijke politieambtenaar met haar arm om haar nek hebben gehangen en daarbij haar strottenhoofd hebben dichtgeknepen. Volgens verzoekster had zij zich niet verzet tegen haar aanhouding. Verder gaf ze aan dat ze weliswaar gehuild had maar niet hysterisch was geweest. Volgens verzoekster had politieambtenaar JK tijdens de interne klachtenprocedure verklaard dat hij verzoekster tijdens het contact met politieambtenaar HO en FR niet had horen gillen of schreeuwen maar wel gehoord had dat ze op een huilerige, klagende toon had gepraat.

4. Politieambtenaar JO verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek:

"Zowel HO als FR hebben zeker 10 minuten achtereen geprobeerd om vat op haar (*verzoekster*) te krijgen, door haar te zeggen dat ze weg moest gaan, dat ze met ons mee moest lopen, enzovoort. Ze reageerde daar geheel niet op. (...) Toen niets hielp en HO na twaalf keer of meer verzoeken daartoe zei, dat ze nu toch echt mee moest, legde HO rustig één hand op haar schouder om haar te geleiden naar de deur. Ze dook echter weg en begon te lopen. Toen werd er gevorderd en gingen FR en HO haar aanhouden. Ik bleef op enige afstand staan. Ik zag dat zowel HO als FR elk een arm pakte en haar probeerde vast te houden. Verzoekster begon toen heel hard te schreeuwen, gillen en huilen (...). Ze riep dat ze niet mee wilde. Ze herhaalde dat ze niet meeding. (...) Ze deed heel wild en draaide haar armen terug. Toen HO en FR haar beet hadden en zij dus behoorlijk tegenstribbelde, werd zij naar de grond gewerkt. Ik zag dat zij meerdere malen in de richting van HO schopte. Het kwam mij voor alsof zij werkelijk probeerde haar te raken. Nadat de vrouw onder controle gebracht was, werd ze geboeid. Zij gilte en schreeuwde en zo werd ze naar beneden geleid, de auto in."

5. Uit het proces-verbaal dat, naar aanleiding van het voorval, door de betrokken politieambtenaren is opgemaakt, komt naar voren dat de betrokken politieambtenaren eerst aan de medewerkster van de stichting X hadden gevraagd of zij verzoekster wilden vragen om het pand (vrijwillig) te verlaten. Toen bleek dat verzoekster daar geen gehoor aan gaf, sprak politieambtenaar FR verzoekster aan. Omdat verzoekster aangaf dat ze niet wilde dat mannen aan haar zaten, sprak vervolgens de vrouwelijke politieambtenaar HO verzoekster aan. Omdat verzoekster het pand nog steeds niet verliet, verzochten de politieambtenaren de eerder genoemde medewerkster om verzoekster te vorderen om het pand te verlaten. Verzoekster reageerde niet op de vorderingen van deze medewerkster. Hierop pakte politieambtenaar HO verzoekster bij haar arm vast en deelde haar mee dat ze was aangehouden. Verzoekster reageerde daarop door haar arm naar haar lichaam toe te brengen en aan te spannen. Omdat verzoekster niet meewerkte aan haar aanhouding, werd zij vervolgens door politieambtenaar HO en FR bij haar armen en schouders vastgepakt en gecontroleerd naar de grond gebracht teneinde haar te kunnen boeien. Nadat verzoekster was geboeid, werd zij overgebracht naar het politiebureau.

6. Politieambtenaar HO verklaarde op 21 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman het volgende. Volgens HO maakt het verschil uit of ze iemand uit een gewoon pand moeten verwijderen of uit een pand waarin een instelling is gevestigd die hulp biedt aan mensen met een lichamelijke- en/of geestelijke beperking. HO wist dat verzoekster een klant was van een dergelijke instelling. In die zin had HO daar rekening mee gehouden. Volgens HO had ze eerst getracht om verzoekster op een rustige manier aan te spreken zodat ze op vrijwillige basis naar buiten zou lopen. Volgens HO probeerde FR verzoekster eerst gerust te stellen door tegen haar te zeggen "wees niet bang". Hierop liep verzoekster weg en zei "ik ben bang, ik wil niet dat mannen aan me zitten". Vervolgens probeerde HO de situatie te de-escaleren door verzoekster aan te spreken in de hoop dat ze positief op HO als vrouw zou reageren. HO noemde daarbij haar naam. Volgens HO liep verzoekster bij haar weg, bleef ze huilen en schreeuwde en gilte ze. Verzoekster ging volgens HO huilend op de grond liggen. Volgens HO hadden zij en haar collega's in eerste instantie op verschillende manieren geprobeerd om verzoekster uit het gebouw weg te krijgen, maar dat lukte niet. Verzoekster liep telkens van hen weg. Volgens HO hing verzoekster op een gegeven moment over een kastje en pakte ze een computer beet. Volgens HO werden ze totaal genegeerd en luisterde verzoekster niet. Volgens HO wilde verzoekster op die manier bepalen wat er op die afdeling gebeurde. Dat is volgens HO escalierend en dat wilden zij niet. Ondanks deze opstelling werd verzoekster niet direct aangehouden. Volgens HO had ze dit allemaal laten gebeuren in de hoop dat verzoekster zou meewerken. In een andere situatie zou HO sneller tot aanhouding zijn overgegaan. Volgens HO sprak zij verzoekster nog een paar keer aan maar verzoekster reageerde daar niet op. Volgens HO reageerde verzoekster niet op de vorderingen van de aangeefster om weg te gaan. Vervolgens vorderde HO verzoekster, misschien wel tien keer, om weg te gaan. Toen verzoekster ook hier niet op reageerde, pakte HO haar bij haar arm vast. Verzoekster trok haar arm terug naar haar lichaam en verzette zich volgens HO tegen de aanhouding. Verzoekster reageerde volgens HO hysterisch. HO verklaarde dat haar collega haar vervolgens assisteerde bij de aanhouding van verzoekster. Volgens HO hadden ze verzoekster door middel van een armklem naar de grond gewerkt. Verzoekster maakte daarbij schoppende bewegingen in de richting van HO en haar collega's. HO verklaarde dat ze verzoekster niet hadden geslagen of geschopt.

Volgens HO konden ze verzoekster niet naar de muur brengen en boeien omdat verzoekster zich hevig verzette. Volgens HO hadden zij en haar collega's ongeveer een kwartier over de aanhouding gedaan waar ze normaal gesproken maar een paar minuten voor nodig zouden hebben. Naar aanleiding van de vraag of verzoekster op het moment van de aanhouding mogelijk een epileptische aanval kreeg, verklaarde HO dat ze van de aangeefster niet hadden doorgekregen dat verzoekster mogelijk een epileptische aanval zou hebben gehad. HO verklaarde verder dat ze niets wisten van de medische achtergrond van verzoekster. HO verklaarde verder dat ze veel ervaring heeft met mensen die een epileptische aanval hadden gehad. Volgens HO reageert iemand bij een dergelijke aanval niet op zijn omgeving. Volgens HO reageerde verzoekster wel op haar en haar

collega's. Verzoekster was zich volgens HO bewust van haar omgeving maar deed niet wat er van haar werd gevraagd. HO verklaarde verder dat zij het aangewende geweld had gemeld aan haar meerdere. Volgens HO is dat verplicht. HO had dat ook gemeld bij de crisisdienst.

7. Politieambtenaar FR verklaarde op 2 november 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat in het geval waarin iemand het pand niet wil verlaten en de melder aangifte tegen die persoon wil doen, de politie volgens FR verplicht is die persoon mee te nemen. FR verklaarde dat hij het pand kende dat verzoekster niet wilde verlaten. Volgens FR verleent de instelling die daarin is gevestigd, psychische hulp. De wetenschap dat iemand uit een dergelijk gebouw moet worden verwijderd, is volgens FR van invloed op zijn handelen. FR probeert in zo'n geval iemand heel rustig te benaderen en extra duidelijk uitleg te geven. FR neemt daar in zo'n situatie ook meer tijd voor. Als iemand niet luistert dan kan volgens FR een aanwezige collega het nog eens proberen. Als praten niet helpt, dan pakt FR iemand eerst vast. Als iemand dan niet meewerkt, dan kun je volgens FR een klem toepassen. Wanneer iemand nog steeds niet meewerkt, dan kun je volgens FR fysiek geweld gebruiken om het verzet te breken. Verzoekster maakte op FR een verwarde, enigszins hysterische en emotionele indruk. FR verklaarde dat hij rustig naar verzoekster was toegelopen, haar had aangesproken en zich aan haar had voorgesteld. Volgens FR heeft hij aan haar uitgelegd wat hij kwam doen. Volgens FR reageerde verzoekster daarop door weg te lopen. Verzoekster riep 'niet slaan'. Volgens FR ontliep ze hem. FR had het idee dat verzoekster begreep wat er gebeurde. Volgens FR keek verzoekster hem aan en reageerde ze op het feit dat FR een man is. Volgens FR had verzoekster blijkbaar ook in de gaten dat de politie geweld mag/kan gebruiken, omdat zij riep 'niet slaan'. Omdat verzoekster reageerde op het feit dat FR een man is, sprak zijn vrouwelijke collega (HO) verzoekster aan in de hoop dat zij makkelijker contact met verzoekster zou krijgen. Volgens FR reageerde verzoekster daar niet op. Volgens FR pakte zijn vrouwelijke collega (HO) verzoekster bij haar arm vast en deelde aan verzoekster mee dat zij was aangehouden. Dit leidde volgens FR tot passief verzet door verzoekster. FR kon zich niet herinneren of er bij verzoekster een nekklem was aangelegd. Als een nekklem zou zijn toegepast zoals dat ons wordt aangeleerd, dan zou verzoekster volgens FR niet naar hem en zijn collega's hebben kunnen schoppen toen zij op de grond lag. Volgens FR reageerde verzoekster wel op je en keek ze je aan. FR kon wel merken dat verzoekster in de war was. Het verzet van verzoekster was passief. Verzoekster spande volgens FR haar spieren om te voorkomen dat zij kon worden meegenomen.

Beoordeling

8. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam, welk recht is neergelegd in artikel 11 van de

Grondwet. Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt (zie Achtergrond, onder 2). Ook in artikel 8 Europees Verdrag Voor de Rechten van de Mens (EVRM) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 1.). Het gebruik van geweld betekent een inbreuk op dit recht.

9. Op grond van artikel 8 eerste lid van de Politiewet (zie Achtergrond, onder 3.) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste).

10. De korpsbeheerder liet op 2 juli 2008 aan de Nationale ombudsman weten dat er met betrekking tot het geweld dat jegens verzoekster was aangewend, geen geweldsmelding/rapportage kon worden verstrekt "omdat in overleg met de hulpofficier van justitie besloten is geen geweldsmelding op te maken." De Nationale ombudsman acht deze beslissing van de hulpofficier van justitie in strijd met artikel 17 eerste, en tweede lid van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 4.) waarin staat dat een meerdere de aan hem gedane melding van geweld terstond vastlegt in een geweldsrapportage. De ambtsinstructie biedt de meerdere geen vrijheid om naar eigen inzicht van deze administratieve verplichting af te wijken. De Nationale ombudsman merkt in dit verband op dat deze verplichting in het leven is geroepen om controle op de uitoefening van het geweldmonopolie door de overheid mogelijk te maken. Een dergelijke controle vindt ook plaats tijdens het onderzoek naar klachten over geweldgebruik door politieambtenaren.

11. Tijdens het onderzoek is niet vast komen te staan dat er bij verzoekster een nekklem zou zijn toegepast. Wel staat vast dat er tijdens de aanhouding door de politieambtenaren gebruik is gemaakt van geweld door verzoekster met kracht aan haar armen en schouder gecontroleerd naar de grond te brengen.

12. Voor de beoordeling van de vraag of het toegepaste geweld de toets der kritiek kan doorstaan, is ten eerste van belang de vraag of de politieambtenaren optraden in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

13. Nu de aanhouding als zodanig niet door verzoekster is betwist, gaat de Nationale ombudsman er in deze zaak vanuit dat verzoekster terecht is aangehouden op verdenking van huisvredebreuk (artikel 138 lid 1 van het Wetboek van Strafrecht zie Achtergrond, onder 6.) en dat de politieambtenaren bij die aanhouding derhalve optraden in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

14. Ten aanzien van het aangewende geweld oordeelt de Nationale ombudsman als volgt. De betrokken politieambtenaren hebben voorafgaand aan de aanhouding van verzoekster op allerlei minder ingrijpende manieren geprobeerd om verzoekster ertoe te bewegen het

pand te verlaten. Dit blijkt duidelijk uit de opbouw van het incident. Verzoekster bleek vanwege haar psychische en/of fysieke gesteldheid moeilijk hanteerbaar. Uiteindelijk zagen de betrokken politieambtenaren zich genoodzaakt om verzoekster tegen haar wil aan te houden en te boeien. In dat kader hebben zij verzoekster gecontroleerd naar de grond gebracht. Omdat verzoekster reageerde door enerzijds zich in de aanloop van de aanhouding aan van alles vast te klampen en anderzijds op het moment waarop zij werd vastgepakt haar spieren aan te spannen, kozen de betrokken politieambtenaren ervoor om verzoekster te fixeren. De Nationale ombudsman begrijpt dat verzoekster is geboeid om te voorkomen dat zij zich tegen haar verwijdering uit het pand zou kunnen verzetten, hetgeen een verdere escalatie in de hand zou hebben gewerkt waarbij ingrijpendere vormen van geweldgebruik door de politie nodig zouden zijn. Niet kan worden vastgesteld of verzoekster kort voor dan wel tijdens haar aanhouding een epileptisch insult had. Het is goed voorstelbaar dat verzoekster erg emotioneel was en daardoor mogelijk haar situatie niet goed kon overzien. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de betrokken politieambtenaren geprobeerd hebben om verzoekster weer rustig te krijgen teneinde haar ertoe te kunnen bewegen het pand vrijwillig en zonder verdere repercussies te laten verlaten. Helaas hebben al deze pogingen om de gespannen situatie te de-escaleren niet tot het gewenste resultaat geleid. De Nationale ombudsman is van oordeel dat nu de minder ingrijpende middelen geen soelaas hadden geboden, de politie uiteindelijk geen andere keus meer had dan het doel, verwijdering van verzoekster uit het gebouw, met gebruikmaking van geweldtechnieken te bereiken. Normaal gesproken dient er voorafgaand aan geweldgebruik een waarschuwing te worden gegeven. In de onderhavige situatie was hiervoor geen ruimte omdat verzoekster vanaf het moment van vastpakken, fysiek weerstand bood. Hoewel de Nationale ombudsman niet uitsluit dat het gebruikte geweld in de beleving van verzoekster hardhandig is geweest en zij daarbij pijn heeft ondervonden, is hij van oordeel dat het aangewende geweld proportioneel is geweest. De Nationale ombudsman is daarom van oordeel dat de politieambtenaren het recht op onaantastbaarheid van het lichaam voldoende hebben gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van de gemaakte opmerking jegens verzoekster

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat een ambtenaar van het regionale politiekorps Utrecht na haar aanhouding tegen haar heeft gezegd: "Jij zeurt over artrose. Er sterven dagelijks mensen aan kanker.", of woorden van gelijke strekking.
2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. Voor de motivering van zijn standpunt verwees hij ook hier naar het advies van de Commissie voor de politiekachten politie regio Utrecht (verder: de Commissie voor de politiekachten) en de conclusies zoals verwoord in de brief die de

plaatsvervangend korpschef namens de korpsbeheerder op 17 december 2007 aan verzoekster had gestuurd. De Commissie voor de politiekklachten stelde vast dat de uitlating die politieambtenaar HO had gedaan, waarover door verzoekster geklaagd wordt, niet betwist wordt. De commissie achtte de gedane uitlating tegen de klager niet professioneel, maar gelet op de omstandigheden wel te billijken.

3. Politieambtenaar HO verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek:

"Toen ze geboeid afgevoerd werd naar de politieauto, om haar voor te geleiden, is ze aan één stuk blijven roepen en schreeuwen, dat ze van alles mankeerde. Dat geloofde ik ook best wel, maar ze werkte desondanks niet erg mee. In de auto is zij doorgestaan met aandacht vragen voor haar problemen, door onder andere tegen ons te schreeuwen dat ze artrose had en zij was zodanig buiten zinnen dat ik een doorbraak wilde krijgen daarin. Ik zei dat ze niet zo slachtofferig moest blijven doen. Ik heb inderdaad gezegd dat er mensen doodgaan aan ergere ziektes en dat zij best rustig kan praten. Ook heb ik gezegd dat ze niet moest proberen om mij te schoppen. Als zij in haar verhaal dit voorval zo stelt, dan is dat ongetwijfeld zo geweest. Ik zal daar heel straight in zijn. Ik vond er op dat moment geen andere oplossing voor. Als ik zoiets zeg, dan is er voor mij al een grens gepasseerd, want dat zal ik niet meteen roepen. Ik kon haar anders niet bereiken. Ik trachtte op deze wijze haar wel rustig te krijgen in de auto."

Politieambtenaar HO verklaarde op 21 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman het volgende.

"Ik heb twee keer eerder gehoord dat ik in de auto tegen verzoekster de opmerking: "jij zeurt over artrose. Er sterven dagelijks mensen aan kanker" zou hebben gemaakt. Ik heb absoluut gezegd "hou eens op over artrose, er gaan mensen dood aan ergere ziektes...". Ik zou dat woord (*kanker*) niet zeggen. Ik ken mensen die daaraan zijn overleden. Dat is voor mij reden genoeg om dat woord niet te gebruiken. In de politieauto bleef verzoekster doorgaan met schreeuwen en gillen. Verzoekster vroeg continue aandacht voor haar problemen. Ik probeerde door het maken van deze opmerking het gedrag van verzoekster te doorbreken. Ik was ondanks haar opstelling netjes gebleven. Ik heb op verschillende manieren geprobeerd om op haar in te praten. Op een gegeven moment houdt dat op. Ik probeerde haar alleen op haar verantwoordelijkheid te wijzen", aldus politieambtenaar HO.

Beoordeling

4. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen. Dit vereiste brengt met zich mee dat bestuursorganen zich tijdens contacten met burgers niet laten verleiden tot het maken van denigrerende opmerkingen.

5. De Nationale ombudsman stelt vast dat politieambtenaar HO tijdens het overbrengen van verzoekster naar het politiebureau tegen verzoekster heeft opgemerkt dat zij "niet zo slachtofferig moest doen" en "dat er mensen doodgaan aan ergere ziektes". De Nationale ombudsman acht het mogelijk dat politieambtenaar HO zich tijdens het contact met verzoekster aan haar houding geërgerd heeft en daar verandering in heeft willen aanbrengen. Dat neemt niet weg dat de door HO gemaakte opmerkingen op verzoekster als denigrerend kunnen zijn overgekomen. Van een politieambtenaar mag worden verwacht dat deze zich niet laat verleiden tot het maken van denigrerende opmerkingen omdat dit onnodig aan een verdere escalatie van de situatie kan bijdragen. Op die grond is de Nationale ombudsman van oordeel dat politieambtenaar HO heeft gehandeld in strijd met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het langer ophouden op het politiebureau

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt er ten slotte over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht haar langer dan de toegestane wettelijke termijn voor verhoor hebben vastgehouden.
2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. Opnieuw verwees hij voor de motivering van zijn standpunt naar het advies van de Commissie voor de politiekklachten politie regio Utrecht (verder: de Commissie voor de politiekklachten) en de conclusies van de plaatsvervangend korpschef. De Commissie voor de politiekklachten oordeelde dat politieambtenaar HO in de auto en op het politiebureau bemerkte "dat klager psychologische dan wel psychiatrische hulp nodig had. Hierop heeft zij eerst de huisarts gebeld die weigerde te komen en adviseerde klager maar naar huis te sturen. Daarna heeft zij, in overleg met de hulpofficier van justitie de crisisdienst gebeld. Deze heeft 6,5 uur op zich laten wachten alvorens een bezoek te brengen aan klager. Deze duur kon beklagde, volgende de Commissie voor de politiekklachten, niet worden verweten. De commissie was van mening dat de beklagde zorgvuldig had gehandeld door klager niet zonder enig geneeskundig onderzoek en oordeel naar huis te laten gaan. Verder liet de korpsbeheerder weten dat verzoekster om 13:20 uur op het politiebureau was aangekomen en dat zij om 13:25 uur was voorgeleid aan een hulpofficier van justitie. Vervolgens werd verzoekster om 15:45 uur verhoord en na afloop daarvan niet in vrijheid gesteld maar juist in afwachting van de komst van een medewerker van de crisisdienst opgehouden voor psychiatrisch onderzoek.
3. Verzoekster liet in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten dat een politieagente niet is opgeleid voor arts. Volgens verzoekster had haar huisarts aan de politie het advies gegeven om haar naar huis te laten gaan

omdat verzoekster geen gevaar voor zichzelf of de samenleving zou vormen. De politie ging daar niet mee akkoord en vroegen aan de crisisdienst om te beoordelen of verzoekster in bewaring diende te worden gesteld.

4. Blijkens een uitdraai van de Basis Arrestanten Module (BAM) is verzoekster, om 21:30 uur ontslagen uit het cellencomplex. Uit een mutatie die om 21:36 uur is gemaakt blijkt dat de crisisdienst was geweest en dat die dienst aan het personeel van de cellengang had meegedeeld dat er geen reden meer was om verzoekster langer vast te houden. Uit een mutatie in het Bedrijfsprocessensysteem (BPS) blijkt dat verzoekster uiteindelijk om 21:49 uur in vrijheid was gesteld.

5. Politieambtenaar HO verklaarde op 21 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat verzoekster een hysterische indruk op haar maakte. Volgens HO was verzoekster in het gebouw totaal niet aanspreekbaar. In de politieauto zat verzoekster ook te schreeuwen en te gillen, maar daar was ze volgens HO wel aanspreekbaar. Verzoekster was wisselend van stemming. HO kon niet inschatten hoe verzoekster zou reageren. Het gedrag van verzoekster deed HO vermoeden dat zij psychisch niet in orde was. Tijdens de autorit was verzoekster aan het schreeuwen en gillen dat ze artrose had en plotseling onderbrak ze dit door op rustige toon te vragen: Waar gaan we naar toe? HO heeft op het politiebureau met de hulpofficier van justitie gesproken over het gedrag van verzoekster en dat verzoekster wisselend van stemming was. Met toestemming van de hulpofficier van justitie werd verzoekster in de observatiecel geplaatst. HO herinnert zich nog dat verzoekster zich moest ontkleden omdat ze een papieren overall aan moest. HO kreeg de laarzen van verzoekster niet uit omdat ze veel met haar benen bewoog. Ze hield toen op met gillen en zei heel rustig: "je moet de rits opendoen". Op dat moment dacht HO dat verzoekster niet in orde was. Verzoekster hoorde eigenlijk niet op het politiebureau te zijn, maar vanwege de aangifte moest dat volgens HO wel. HO verklaarde verder dat de afwikkeling van de zaak, gezien de opstelling van verzoekster, wat tijd in beslag nam. HO had eerst de huisarts van verzoekster gebeld maar die kon of wilde niet komen en gaf aan dat verzoekster heengezonden kon worden. HO vond dat niet verantwoord gezien de emotionele toestand van verzoekster. HO voelde zich verantwoordelijk voor verzoekster en kon op dat moment niet uitsluiten dat verzoekster iets zou overkomen indien ze haar zouden laten gaan. Volgens HO kwam dat door haar stemmingswisselingen. HO wist niet of ze altijd zo was of niet. HO heeft daarop de crisisdienst laten komen. HO wist niet meer wanneer de crisisdienst werd gewaarschuwd. Volgens HO is dat in ieder geval gebeurd na het gesprek met de huisarts. Over de aanrijtijd van de crisisdienst zijn volgens HO geen afspraken gemaakt. Volgens HO is de aanrijtijd ongeveer 1 uur, maar vaak wordt dat niet gehaald.

Beoordeling

6. Zoals eerder vermeld is het een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op persoonlijke vrijheid is gewaarborgd in verdragen en de Grondwet. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag ontnemen. Dit vereiste brengt met zich mee dat bestuursorganen buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen in principe niemand zijn vrijheid mogen ontnemen. In dit verband bepaalt artikel 61 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 5.) dat een verdachte niet langer dan zes uren voor verhoor en onderzoek mag worden opgehouden, met dien verstande dat niet wordt meegerekend de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens. De termijn van zes uren is een uiterste termijn en is bestemd voor verhoor en onderzoek. Als het verhoor en onderzoek binnen die termijn is beëindigd, zal dan ook onmiddellijk daarop een beslissing moeten worden genomen over de invrijheidstelling van de verdachte of over de toepassing van een ander dwangmiddel. Als het verhoor binnen de termijn van zes uren is beëindigd en geen van de vooromschreven beslissingen wordt genomen of er geen nader onderzoek wordt gedaan, met de resultaten waarvan de verdachte in een (nader) verhoor kan worden geconfronteerd, en daarmee de noodzaak tot het verhoor is komen te vervallen, moet de verdachte worden geacht niet meer "op openbaar (aan de wet ontleend) gezag" van zijn vrijheid beroofd te zijn.

7. Verzoekster is op 23 maart 2007 om 13:01 uur door politieambtenaar HO aangehouden wegens het plegen van huisvredebreuk. Zij is om 13:25 uur op het politiebureau voorgeleid aan een hulpofficier van justitie. Om 15:45 uur is verzoekster verhoord. Ten slotte staat vast dat verzoekster pas om 21:49 uur in vrijheid is gesteld. De Nationale ombudsman stelt op basis hiervan vast dat verzoekster uiteindelijk in totaal acht en een half uur op het politiebureau heeft vastgezeten. Dat betekent dat verzoekster langer heeft vastgezeten dan wettelijk was toegestaan.

De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat verzoekster op de politieambtenaren een verwarde indruk maakte. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat de politieambtenaren, gelet op de geestelijke toestand waarin verzoekster verkeerde, het niet verantwoord vonden om haar alleen de straat op te laten gaan en deze beslissing zekerheidshalve aan een deskundige van de crisisdienst wilden overlaten. Dit ondanks het advies van de huisarts. De politie is in dat geval afhankelijk van de komst van de crisisdienst. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat politieambtenaar HO al in een vroeg stadium contact heeft opgenomen met de crisisdienst en heeft verzocht om naar het politiebureau te komen. Het kan haar niet worden verweten dat het erg lang heeft geduurd voordat de crisisdienst op het politiebureau arriveerde. Dit neemt echter niet weg dat er in gevallen zoals deze geen wettelijke grondslag bestaat om iemand langer zijn vrijheid te ontnemen. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat de politie door het gedrag van verzoekster zich in een lastige situatie bevond. De betrokken politieambtenaren zagen zich voor een dilemma geplaatst op het moment waarop de maximale termijn van zes uur verstreek en de crisisdienst nog steeds niet op het

politiebureau was gearriveerd. Zij zagen zich op dat moment genoodzaakt om een afweging te maken tussen enerzijds het respecteren van het grondrechtelijke recht van verzoekster op persoonlijke vrijheid en anderzijds de plicht van de politie om, in het kader van haar bijzondere zorgplicht te voorkomen dat verzoekster onder invloed van haar gemoedstoestand zichzelf buiten het politiebureau aan gevaren zou kunnen blootstellen. Onder deze omstandigheden kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat de betrokken politieambtenaren in deze situatie niet anders konden dan verzoekster in afwachting van de crisisdienst voor haar eigen veiligheid langer op te houden dan wettelijk was toegestaan. Dit om een beoordeling door een deskundige mogelijk te maken. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat in een situatie waarin ketenpartners van elkaar afhankelijk zijn en het bekend is dat de crisisdienst niet altijd binnen een redelijke termijn op het politiebureau arriveert, er goede afspraken dienen te zijn gemaakt teneinde te waarborgen dat een arrestant niet langer van zijn of haar vrijheid wordt beroofd dan wettelijk is toegestaan. Het is de Nationale ombudsman bekend dat het regionale politiekorps Utrecht met een aantal crisisdiensten in de regio convenanten heeft afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt over de aanrijtijd van de crisisdienst. Het is de Nationale ombudsman tevens bekend dat de regionaal gemaakte afspraken over de aanrijtijden, in ieder geval in de periode van 1 maart tot en met 1 juni 2005, in het merendeel van de gevallen niet door de crisisdienst werden nagekomen. Een wetenschappelijk onderzoek toonde aan dat mensen in een politiecel langer op een beoordeling door de crisisdienst moeten wachten dan mensen die zich buiten een politiebureau bevinden. Volgens de onderzoeker bood de politiecel een veilige setting hetgeen met zich meebracht dat de beoordeling van personen die zich elders bevonden en bij wie de toestand nog snel zou kunnen escaleren, van de crisisdienst een hogere prioriteit kregen (zie Achtergrond, onder 7.). Met inachtneming van het oordeel dat deze vorm van vrijheidsbeneming niet in overeenstemming is met de wet en de wetenschap dat de afspraken tussen het regionale politiekorps Utrecht en de crisisdienst kennelijk nog tekortschieten, is de Nationale ombudsman van oordeel dat, hoewel de betrokken politieambtenaren geen verwijt treft, de politie als organisatie het verbod op onrechtmatige vrijheidsbeneming heeft geschonden door onder de voornoemde bijzondere omstandigheden verzoekster langer haar vrijheid te benemen dan wettelijk was toegestaan.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman ziet in hetgeen hiervoor is overwogen reden tot het doen van een aanbeveling.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Utrecht, is niet gegrond ten aanzien van:

de manier waarop de aanhouding had plaatsgevonden.

gegrond ten aanzien van:

de gemaakte opmerking jegens verzoekster wegens schending van het vereiste van correcte bejegening.

het langer vasthouden op het politiebureau dan wettelijk toegestaan was, wegens schending van het vereiste dat grondrechten, i.c. het recht op persoonlijke vrijheid, worden gerespecteerd.

Aanbeveling

De beheerder van het regionale politiekorps Utrecht wordt in overweging gegeven om met de verschillende crisisdiensten binnen de politieregio nieuwe concrete afspraken te maken over de aanrijtijden van- en prioritering door de crisisdiensten teneinde te voorkomen dat arrestanten langer vast hoeven te zitten dan wettelijk mogelijk is.

Onderzoek

Op 29 januari 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw B. te Utrecht, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Utrecht.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Utrecht over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

Tijdens het onderzoek kregen de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werden aan de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van verzoekster gaf aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

De betrokken politieambtenaren HO en FR gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 29 januari 2008.

Standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht van 9 mei 2008.

Reactie van verzoekster op het standpunt van de korpsbeheerder van 26 mei 2008.

Brief van de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman van 2 juli 2008.

Proces- verbaal van de politie Utrecht van 23 maart 2007.

Proces-verbaal van aanhouding van de politie Utrecht van 23 maart 2007.

Uitdraai van de Basis processensysteem Arrestanten Module (BAM) van 23 maart 2007 met betrekking tot het tijdstip van insluiting.

Uitdraai van de Basis processensysteem Arrestanten Module (BAM) van 23 maart 2007 met betrekking tot het tijdstip van ontslag.

Mutatierapporten van de politie Utrecht van 23 maart 2007.

Intern klachtrapport van het regionale politiekorps Utrecht van 29 juni 2007.

Advies van de commissie voor de politieklachten politie regio Utrecht van 29 november 2007.

Brief van de korpsbeheerder aan verzoekster van 18 december 2007.

Brief van de huisarts van verzoekster van 11 mei 2007.

Verklaring van betrokken politieambtenaar HO. van 21 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman.

Verklaring van betrokken politieambtenaar FR. van 2 november 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman.

Reactie van verzoekster op het verslag van bevindingen van 6 februari 2010.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Artikel 5 Recht op vrijheid en veiligheid

"1. Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure:

- a. indien hij op rechtmatige wijze is gedetineerd na veroordeling door een daartoe bevoegde rechter;
- b. indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gedetineerd, wegens het niet naleven van een overeenkomstig de wet door een gerecht gegeven bevel of teneinde de nakoming van een door de wet voorgeschreven verplichting te verzekeren;
- c. indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gedetineerd teneinde voor de bevoegde rechterlijke instantie te worden geleid, wanneer er een redelijke verdenking bestaat dat hij een strafbaar feit heeft begaan of indien het redelijkerwijs noodzakelijk is hem te beletten een strafbaar feit te begaan of te ontvluchten nadat hij dit heeft begaan;"

Artikel 8 Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

- "1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

2. Grondwet

Artikel 15

"1. Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

3. Politiewet 1993

Artikel 8, eerste en vijfde lid

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

4. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 1, derde lid

"3. In dit besluit wordt verstaan onder:

b. geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken;

c. aanwenden van geweld: het gebruiken van geweld en het dreigen met geweld, waaronder wordt begrepen het ter hand nemen van een vuurwapen;"

Artikel 17

"1. De ambtenaar die geweld heeft aangewend, meldt de feiten en omstandigheden dienaangaande, alsmede de gevolgen hiervan, onverwijld aan zijn meerdere.

2. De melding, bedoeld in het eerste lid, wordt door de meerdere terstond vastgelegd op een daartoe door Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij ministeriële regeling vastgestelde wijze."

5. Wetboek van Strafvordering

Artikel 61

"1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de

verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord.

2. Indien de ophouding met het oog op het vaststellen van de identiteit plaatsvindt, kan ten aanzien van een verdachte ten aanzien van wie verdenking bestaat terzake van een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten de in het eerste lid genoemde termijn van zes uren, op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, eenmaal met ten hoogste zes uren worden verlengd.

3. Ophouding als bedoeld in het eerste en tweede lid vindt plaats in het belang van het onderzoek, waaronder mede wordt verstaan het belang van het aan de verdachte in persoon uitreiken van mededelingen over de strafzaak.

4. Voor de berekening van de in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend.

5. Het bevel tot verlenging is gedagtekend en ondertekend.

6. Het bevel geeft een korte omschrijving van het strafbare feit ten aanzien waarvan een verdenking bestaat en de feiten of omstandigheden waarop de verdenking is gegrond.

7. De verdachte wordt in het bevel met name of, wanneer zijn naam onbekend is, zo duidelijk mogelijk aangewezen.

8. Een afschrift van het bevel wordt hem onverwijld uitgereikt.

9. Indien het onderzoeksbelang nog slechts bestaat uit het uitreiken aan de verdachte in persoon van een mededeling over de strafzaak, wordt deze mededeling zo spoedig mogelijk uitgereikt en de verdachte daarna in vrijheid gesteld. Het vierde lid is in dit geval niet van toepassing."

6. Wetboek van Strafrecht

Artikel 138, eerste lid

"1. Hij die in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie."

7. Literatuur

Bron: Onderzoek Crisisdiensten vanuit Politie Utrecht. Een onderzoek naar de verblijfsduur van psychiatrische patiënten op politiebureaus in de regio Utrecht in 2004, politie Utrecht februari 2005.

"Op 14 april 2004 is een convenant gesloten tussen Politie Utrecht, Altrecht en Centrum Maliebaan (...) het convenant (...) bevat ondermeer afspraken omtrent het beoordelen van psychiatrische patiënten en verslaafden op het politiebureau. Letterlijk staat er ondermeer de volgende afspraak in het convenant:

De aanrijtijd van de crisisdienst naar de plaats waar de persoon zich bevindt of naar het politiebureau, zal zo kort mogelijk zijn en zal voor de stad gemiddeld 30 minuten en voor de regio gemiddeld 45 minuten bedragen."

"In meerdere BPS rapportages is terug te vinden dat de Crisisdienst gebeld is en dat zij tijdens het telefoongesprek al meteen laten weten dat ze nog met één of meer andere crisisbeoordelingen bezig zijn en dat zij pas veel later kunnen komen."

Bron: Wetenschappelijk artikel van E.M. Bisseling en A.W. Braam in het Tijdschrift voor psychiatrie 2009-51 nummer 9. Tijdslimieten in de samenwerking tussen politie en crisisdienst: een praktijkevaluatie in Utrecht, p. 687- 692;

"Voor de regio Westelijk Utrecht geldt een samenwerkingsverband tussen Politie Regio Utrecht, Altrecht Geestelijke Gezondheidszorg en Centrum Maliebaan (verslavingszorg). Deze partijen hebben de wenselijkheid onderschreven dat de beoordeling op een politiebureau door een crisisdienst binnen 2 uur dient plaats te vinden."

"Van alle aanmeldingen werd 20% van de betrokkenen binnen de regionaal gestelde norm van 2 uur na aanmelding gezien door de crisisdienst. De landelijke tijdslimiet van 6 uur werd in 85% van de gevallen gehaald."

"Onze studie toont aan dat de aanrijtijd van de crisisdienst in Utrecht nog verdere bekorting zou behoeven om de politie tegemoet te komen. Een oorzaak van de relatief lange aanrijtijd is onder andere gelegen in logistieke processen. Extra rekrutering van crisisinterventoren is vooral 's nachts niet goed mogelijk. Een andere oorzaak heeft te maken met de triage. De politiecel biedt in de regel een veilige setting, zodat beoordelingen van patiënten elders bij wie de toestand nog snel kan escaleren een hogere urgentie krijgen."